

Bokanmälan

Bengt Ehnström (text) och Martin Holmer (illustrationer), 2009: *Sälg. Livets viktigaste frukost*. Centrum för biologisk mångfald, skriftserie 33, 96 sidor.

Denna vackra lilla bok om sälg driver teserna att detta trädslag är av särskild vikt för den biologiska mångfalden och att dess förekomst minskat i Sverige. Genom att göra dessa förhållanden kända vill man vända utvecklingen. Vid sidan av lite allmän information om sälgens biologi och även lite kulturhistoria ligger bokens fokus på insekter. Kapitelstrukturen följer de olika sätt på vilka insekter utnyttjar sälgen som föda under dess levnadstid, i grova drag från bladen via blommorna till veden. I mångt och mycket är det en uppräkningslista av olika arters utseende och levnadssätt. Texten är lättläst och kryddad med en rad metaforer som "upphängd ullvante" och "mininoshörningar", troligen i avsikt att fånga intresset hos yngre läsare som inte redan fångats av entomologin. Även rikedom på vackra och informativa akvareller gör boken attraktiv.

Kanske det är de regionala olikheterna som gör att jag inte riktigt känner igen mig i beskrivningen av hur sälgens förekomst förändrats. Den avbildning av dagens sälglösa jordbruksbygd som förevisas (s. 82-83) liknar inte det jag är van att se. Efter att just ha läst boken blev jag uppmärksam på den rikedom av sälg och viden som kännetecknar de byar i Västerbottens kustland jag så gott som dagligen passerar under mina bussfärder till och från arbetet. Just under blomningen före lövsprickningen syns *Salix*-arterna som tydligast, och det är uppenbart att de frodas på övergivna fält och längs många dikeskanter. Enligt Sven Hellqvist tillhör det mesta av vide-

buskarna man här ser hybriden mellan svart- och grönvide, även om sälgen inte heller den är ovanlig. Trädformiga sälgar tycks mig inte heller ovanliga i detta jordbrukslandskap. Vårre är det nog i ren skogsmark då björkdominansen på dagens hyggen är påfallande och sälgar relativt ovanliga. De äldre skogarnas gamla lavbekladda sälgar tycks inte reproduceras i samma omfattning som de försvinner.

Det förefaller mig som om boken i sin iver att främja sälgens sak tenderar att övervärdera dessa näringsmässiga roll för vårens blombesökande insekter i förhållande till videbuskarnas, när man t ex skriver att "Sälgens nektar och pollen är för många tidiga vårinsekter den enda näringskällan." (s. 7). Det saknas information om olika *Salix*-arters värde som näringskälla, liksom om viktiga skillnader i blomningstid föreligger eller ej. Jag får en känsla av att mycket av det goda som skrivs om sälgen gäller även videbuskarna. Tänker vi däremot på vedens betydelse för insekterna intar förstas sälgen en särställning bland släktets arter, men faktum är att boken genom sin titel och omslagsbild tycks i första hand betona blomningens betydelse för mångfalden. Tittar vi på antalet vedlevande rödlistade arter av insekter på olika lövträd blir det direkt uppenbart att sälgen ingalunda intar någon särställning utan tvärtom framstår som medioker.

Rent layoutmässigt finns det en del detaljer som för mig inte ter sig så lyckade. Kapitelrubriken som finns på varje sida har placerats överst till höger med en linje

under. Problemet är att linjen smälter ihop med bokstäverna, vilket inte är någon typografisk hit. Namn på taxa ges konsekvent som både trivialnamn och vetenskapliga namn, vilket ibland kan kännas lite överdrivet. Dessutom bryter man mot konventionen att endast namn på art- och släktesnivåerna bör kursiveras, och kursiv-

erar på alla nivåer. Svårast har jag nog ändå för samskrivningen av vetenskapliga släktesnamn med ordet "arter" utan bindestreck emellan. Resultatet blir ett hybridord, varav endast den första hälften är kursiverad. Bevare oss för sådana grafiska krumsprång!

Anders Nilsson

Forts. från sidan 54!

Vi hade fått en god fångst och vi ville rensa fisken för att slippa bära på mera än som var nödvändigt i sommarvärmen. Medan kamraten gjorde upp eld i kåtan, gick jag ned till bäcken för att ta itu med fisken. Jag hade två par byxor och regnkappa samt mössa som skydd och var insmord med Djungelolja. Men jag blev inte länge vid bäcken. Tre fiskar blev rensade, sedan hade jag fått nog. De största plågoandarna stack genom byxorna och de mindre kröp in i öronen och i näsan. Vi visste varken ut eller in, men ligga där i kåtaröken kunde vi inte heller. Vi måste iväg.

Det blev en svettig vandring. Trots högsommarvärmen måste vi ha alla kläder på oss för att skydda oss mot

myggen. Det som uppmuntrade var bördan jag bar. De gånger vi vilade, gjorde vi snabbt upp eld för att få rök att ligga i.

Då vi efter någon timme kom ned till gården, satt gamla mor Kajsa på kökssoffan och rökte pipa. I den ställningen vilade det alltid något tidlöst över henne. Profilen var skarp, håret skiftade i gult och de blå ögonen tycktes drömmande. Men då hon fick höra våra negativa kommentarer om myggen, tog hon pipan ur munnen och utbrast:

- Nu går då väl ändå an. Värre va då förr
- åtminstone för fruntimren, då då inte var vanligt me underkläder å de stack överallt ...

